

Єрмоєнко О.А.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В УПРАВЛІННІ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ

Успіх рішення освітніх задач істотно залежить від психологічного клімату в колективі навчально-виховного закладу. На цю залежність звертали увагу як педагоги-класики: Л. Толстой, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Ш. Амонашвілі, так сучасні дослідники: Г.Виноградова, Є.Єрмолаєв, О.Мешко, Н.Анікєєва, Н. Коломінський, Л. Карамушка, Р. Шакурова та ін.

Психологічний (або соціально-психологічний) клімат – це переважний емоційно-психологічний настрій колективу навчального закладу, в якому поєднуються настрої вчителів і учнів, відбиваються їхні особистісні і навчальні (функціональні) відносини. Клімат може бути сприятливим і несприятливим, здоровим і нездоровим. Тому створення і підтримка сприятливого здорового психологічного клімату в навчальному закладі – найважливіша задача управління освітнім процесом.

Психологічна атмосфера в навчальному закладі створюється і виявляється в процесі спілкування учнів, учителів, адміністрації. Вчителі й учні – головні учасники освітнього процесу. Їхнє емоційне самопочуття виступає основним індикатором благополуччя або неблагополуччя клімату у навчальному закладі. Індивідуальне самопочуття учня, що складається під впливом атмосфери спілкування в класі, у навчальному закладі, впливає на самооцінку людини. А самооцінка є ядром особистості. Стійка відсутність емоційного благополуччя в значущій сфері спілкування, зокрема у навчальному закладі, призводить до формування нестійкої самооцінки і виявляється у виникненні на початку ситуативної, а потім і особистісної тривожності, особливо в підлітковому віці. Отже, несприятливий психологічний клімат виступає джерелом дитячих неврозів. Крім того, емоційне неблагополуччя дітей обумовлює втрату ними навчальної мотивації. Емоційне благополуччя, в свою чергу, визначається позитивною оцінкою оточуючих.

Таким чином, психологічний клімат школи – це об'єктивно існуюче, складне соціально-психологічне утворення. Його дослідження включає вивчення думки основних безпосередніх учасників освітнього процесу про стан, проблеми і перспективи розвитку освітньої ситуації в навчальному закладі, оцінку їхнього емоційного самопочуття й ін.

Психологічний клімат школи формується під впливом ряду факторів. Кризова соціально-економічна ситуація гальмує реорганізацію професійної освіти: відсутні діючі стимули до праці, у тому числі, педагогічної; знижується престиж освіти і, як наслідок, падає навчальна мотивація; недостатня матеріально-технічна база.

У числі основних факторів, що здійснюють сприятливий вплив на психологічний клімат у школі, виступають: педагогічна позиція кожного вчителя, педагогічна зрілість усього колективу, компетентність адміністрації, єдність розуміння цілей освіти. Педагогічна позиція – це сукупність відносин учителя до учня, уроку, цілісного педагогічного процесу, до себе.

Отже, на наш погляд, оптимальною є гуманістична ненасильницька педагогіка (на протиположність традиційній авторитарній педагогіці). Її характеризує у відношенні до педагогічного процесу - акцент на виховання, у відношенні до учня – особистісний підхід (а не функціональний підхід), у відношенні до уроку – організація життя дитини (а не тільки форма передачі знань), у відношенні до себе – постійний творчий пошук. Особистість педагога – вирішальний фактор оптимізації психологічної атмосфери шкільної освіти, вирішення ключових проблем: гуманізації й індивідуалізації освіти, а також підвищення навчальної мотивації.